

# Miks Eesti inimesed politseile kuritegudest teada anda ei taha?

Sisestas jako.salla, 20. Mai 2014 - 19:57

## Sildid:

- [politsei](#) [1]

Veebruari lõpus tutvustas justiitsminister riigikogule kriminaalpoliitika ülevaadet. Palju kõneainet pakkus fakt, et enamik varguse ja vägivalla ohvreid – vastavalt 58% ja 63% – ei pöördu politseisse. Need näitajad on olnud meil juba aastaid kehvemad kui arenenud Euroopa riikides, ehkki võrreldes 1990ndate keskpaigaga on pilt märksa parem.

Osa inimesi leiab, et see küsitlusuuringul põhinev näitaja kinnitab igapäevakogemust. Sama reaktsiooni on näha ka kommentaariumides: kui justiitsministeerium avaldab registreeritud kuritegude andmed, siis kuritegude arvu kahanemise korral peetakse peapõhjuseks inimeste vähest usku, et politseisse pöördumisel oleks suuremat mõtet. On fakt, et ametlik kuritegevuse statistika sõltub otseselt kodanike teatamisaktiivsusest, kuid see aktiivsus muutub aeglaselt ning enamasti ei saa sellega paari kuu või isegi aasta kuritegevuse trende selgitada.

Teine levinud reaktsioon on imestus, et kuidas inimesed, kes ju politseid usaldavad, ei tihka ohvrina õiguskaitseasutusse pöörduda. Tõsi, politsei on küsitluste järgi üks Eesti usaldusväärsemaid institutsioone (detsembris usaldas PPA-d 83% inimestest) ja politseid usaldatakse meil rohkem kui ELi riikides keskmiselt.

Ilmselt usaldusest üksi ei piisa. Ohvriuuringute kohaselt on teatamata jätmisel palju põhjuseid, esmajoones arvamus, et kuritegu ei ole piisavalt tõsine. Üsna sage põhjus on ka see, et inimesed on ise juhtumi lahendanud või kardetakse kättemaksu (sellised juhtumid on toimunud eelõige pereringis või siis muul moel tuttavate inimeste vahel).

On teada, et pigem jõuab politseini suure kahjuga juhtum (nt autovargus). Neil puhkudel soosib teatamist kindlasti ka varakindlustus, sest enamasti saab varguse korral kindlustushüvitist ainult juhul, kui sellest on politseile teatatud.

## Usaldab, ei usalda?

Usaldus politsei vastu on Eestis suur, ent kui analüüsida usaldust lähemalt, muutub pilt kirjumaks ning inimeste suhtumine ja käitumine arusaadavamaks. Usaldus on tähtis, sest kui inimesed usaldavad õiguskaitseüsteemi, julgevad nad pöörduda politseisse ja kohtusse, on õiguskuulekamad ja valmis õigussüsteemiga koostööd tegema. Vastasel juhul aga suhtutakse seaduse võimu küüniliselt ja ollakse kergemini valmis seadust rikkuma.

Hea on see, et politsei tegevust peetakse Eestis legitiimseks: politseiga kokku puutunud inimesed leiavad, et politsei käitus nendega õiglaselt ja hästi. Nii arvas

paar aastat tagasi Euroopa sotsiaaluuringu küsitluses 73% Eesti elanikest. See on küll veidi vähem kui Soomes ja Rootsis, kuid siiski rohkem kui enamikus Euroopa riikides. Samast uuringust selgus ka, et Eesti inimeste arvates ei tee politsei inimestel vahet nahavärvi või rahvuse alusel – nii arvas 80% vastanuist (vahe teiste riikidega oli mäekõrgune, nt Soomes ja Hollandis 55%). Eestis usutakse paljudest teistest enam sedagi, et politsei ei omista tähtsust ka inimeste varanduslikule seisule.

Ent pilt muutub mõnevõrra negatiivsemaks, kui hinnata politseitöö sisu. Näiteks usutakse meil vähem, et politsei saab avaliku korra tagamisega hakkama (mõni aasta tagasi arvas nii 63% Eesti, aga 89% Soome inimestest). Koju tunginud varga tabamisel pidas politseid edukaks 30% eestlastest – üsna Rootsi ja Suurbritannia moodi, kuid Soomest (67%) üle kahe korra vähem.

Kuna politsei ülesanne pole ainult kuritegudele reageerida, vaid neid ka ennetada, siis uuriti sotsiaaluuringus sedagi, kas politsei tegevust vägivalla ennetamisel peetakse edukaks. Eestis oli see näitaja 39% – kehvem kui enamikus võrreldud riikides (parim Hispaanias ja Soomes).

## **Rohkem selgitustööd**

Politsei töö hindamisel on tähtis ka tajumuslik tahk. Ei piisa üksnes õiguskaitseasutuste juriidiliselt korrektsest otsusest, vaid inimesed peavad otsust ka tajuma õiglasena, sest just see kujundab suhtumist riigivõimu. 41% Eesti inimestest arvab, et politsei ei seleta oma otsuste põhjuseid piisavalt isegi siis, kui seda küsida. Kui aga politsei oma tegevust arusaadavalt ei põhjenda, siis ei kipu inimesed politsei tegevust ka üldiselt õiglaseks pidama.

Niisiis saab meie inimeste kokkupuuteid politseiga ja politsei suhtumist inimestesse hinnata positiivselt, kuid meil usutakse muu Euroopaga võrreldes vähem, et politsei saab oma ülesannetega hästi hakkama.

Kuritegudest teatamise mõttes võib seda tõlgendada nii: kuna politsei institutsioonina on usaldusväärne, professionaalne ja erapooletu, siis on loodud head eeldused, et inimesed pöörduksid politseisse. Kuna aga vähem usutakse politsei võimekust tulla oma tööga tulemuslikult toime, siis on kuriteost teatamata jätmine pigem ohvri kaalutletud valik: ühel kaalukausil on tema kulutatav aeg ja närvikulu ning teisel võimalik tulemus. See ei tähenda tingimata, et inimesed peavad politsei tööd halvaks – see võib väljendada ka inimeste hoiakuid ja teadmisi politsei töökoormuse ja prioriteetide kohta.

Kokkuvõttes: politsei suur usaldus on hea ressurss, mis võimaldab kuritegudest teatamist kasvatada. Samas peaksime ilmselt rohkem ka avalikkuses tähelepanu pöörama sellele, et politsei siiski avastab igal aastal tuhandeid kuritegusid, kuid selge on see, et ohvri jaoks on pea võimatu avastada kuritegu, millest pole teada antud.

---

**Allikas URL:** <https://www.kriminaalpoliitika.ee/et/miks-eesti-inimesed-politseile-kuritegudest-teada-anda-ei-taha>

## **Lingid:**

[1] <https://www.kriminaalpoliitika.ee/et/tags/politsei>